

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ

GELİŞİM YAŞAM BOYUDUR:

- **Gelişim çok boyutludur:** beden-zihin-duygular-...
- **Gelişim çok yönlüdür:** sosyal-kültürel-dil-mantık
- **Gelişim esnektir:** Plastisite-adaptasyon
- **Gelişim bilimi çok disiplinlidir:** Sosyoloji-antropoloji-psikoloji-sinir bilim-tıp
- **Gelişim bağlamsaldır:**
 - Normatif yaşa bağlı(mezuniyet...)
 - Normatif kuşağa bağlı (Savaş....)
 - Normatif olmayan yaşam olayları (hastalık, başarı...)
- **Gelişim büyüme-sürdürme-kaybın düzenlenmesini içerir**
- **Gelişim biyoloji-kültür-bireyin ortak ürünüdür.**

Gelişim Psikolojisinin bir bilim olarak, ABD'li bilim adamı Thorndike'in «Education Psychology» kitabını 1903 yılında yayınlamasının takibinde doğduğu kabul edilir.

Eğitim Psikolojisinin bir alt dalı olarak gelişim psikolojisi konuları 1900'lü yıllarda araştırılmaya başlanmıştır

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ KURAMLAR/ ARAŞTIRMALAR

GELİŞİMDE PSİKANALİTİK YAKLAŞIM

1. Freud ve PsikoSEKSÜEL Gelişim Kuramı
2. Erikson'un PsikoSOSYAL Gelişim Kuramı

FREUD ve Psikoseksüel Gelişim:

İD / EGO SÜPEREGO

Psikoseksüel Gelişim Evreleri

- **ORAL DÖNEM** (ağız) _____ **0-1 (1,5) YAŞ**
- **ANAL DÖNEM** (anüs) _____ **(1,5) 1-3 YAŞ**
- **FALLİK DÖNEM** (cinsel organ) _____ **3-6 YAŞ**
- **LATENT DÖNEM** (bastırma-sosyallik) _____ **6- 11 YAŞ**
- **GENİTAL DÖNEM** (aile dışı cinsellik) _____ **12 +...**

ERİKSON 'UN Psikososyal Gelişim KURAMI:

- Çocuklar pasif değildir, çevreye uyum sağlamaya çalışan meraklı gözlemcilerdir
- Cinsellikten daha etkili olan sosyal çevre ve kültürdür.
- Kişilik gelişimi yaşam boyu devam eder ve 8 evre ile tanımlanır

- Bir evrede kazanılması gereken **temel özellikler kazanılmazsa telafi edilebilir!**
- ✚ Temel güvensizliğe karşı temel güven___0-1 yaş
- ✚ Utanç ve kuşkuya karşı özerklik___1-3 yaş
- ✚ Suçluluk duygusuna karşı girişim___3-6 yaş
- ✚ Aşağılık duygusuna karşı başarı___6-12 yaş
- ✚ Rol karmaşasına karşı kimlik___12-18 yaş
- ✚ Yalnız kalmaya karşı yakınlık kurma___20-40 yaş
- ✚ Duraklamaya karşı üretkenlik___40-65 yaş
- ✚ Umutsuzluğa karşı benlik bütünlüğü___65+...

GELİŞİMDE ÖĞRENME TEMELLİ YAKLAŞIM

1. Davranışçı Kuram
2. Sosyal Bilişsel Kuram

Davranışçı Kuram:

- John B. Watson, davranışçılığın babası
- «boş levha» bakış açısını savunur
- Bilişsel süreçler yerine açık davranışların gözlemlenmesine vurgu yapar
- Dışsal uyaranlar ve dışsal tepkiler
- Çocuğu şekillendiren çevre
- Çocuklar duygusal tepkileri sonradan kazanır

Skinner davranışların **operant öğrenme** deneyimleri sonucu oluştuğunu savunur.

- Kurama göre gelişim dışsal uyaranların etkisiyle gelişir
- Öğrenme/ Pekiştireç-ceza

Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı:

- Albert Bandura
- Gözleme-taklit-sosyal öğrenme

BİLİŞSEL GELİŞİMSEL YAKLAŞIM

1. Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı
2. Sosyokültürel Etkiler ve Vaygotsky
3. Bilgiyi İşleme Kuramı

Piaget'in Sosyal Bilişsel Gelişim Kuramı:

- İlk zeka testi standardizesini yaparken, çocukların **yaşlarına göre düşünme süreçlerinin** tamamen farklı olduğunu fark eder.
- **60 yılını** çocukların farklı aşamalarda sahip oldukları farklı düşünme biçimlerini ve bilişsel gelişimlerini inceleyerek geçirmiştir.

«ZEKA: Organizmanın çevreye uyum sağlamasını kolaylaştıran süreçtir.»

- Piaget'in gelişim evreleri:
 - Duyu hareket dönemi___0-2 yaş: el-kol koordinasyonu
 - İşlem öncesi dönem___2-7 yaş: ben merkez-animizm
 - Somut işlemler dönemi___7-11/12 yaş: sınıflama-gruplama
 - Soyut işlemler dönemi___11/12 +... yaş: olasılıklar-zihinsel işlem

Sosyokültürel Etkiler ve Vaygotsky:

- **Bilişsel gelişim toplumsal yönlendirmeye** gerçekleşir.
- Çocuklar kendilerinden daha donanımlı birileri ile iletişime geçtiklerinde yeni düşünce biçimi ve davranış kalıplarını öğrenir.

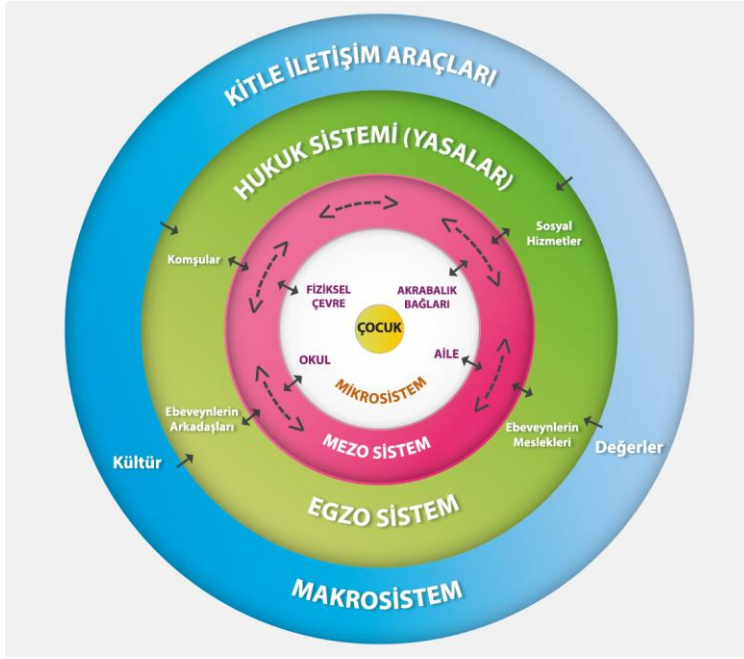
Bilgiyi İşleme Kuramı:

- Bilgisayar teknolojileri

Ekolojik sistem yaklaşımı

- Bronfenbrenner
- Doğal ortam etkisi
- İnsan varoluşu büyük ölçüde içinde bulunduğu sistemler ve bu sistemlerin birbirleriyle etkileşme biçimi tarafından belirlenmektedir.

- Burada sistemden kastedilen, iletişim kuran ve birbirlerini etkileyen insan topluluklarıdır.

TEMEL KAYNAKLAR

- Bilgin, M., Yazgan İnanç, B. ve Kılıç Atıcı, M. (2018). Gelişim Psikolojisi I. Pegem Akademik Yayıncılık.
- Erdoğan, İ., Mercan, Ç. S., Kılıçaslan Çelikkol, A., Poyraz, C., Ergin, T., Ergin, H., Demir, İ., Köseoğlu, S. A. & İşmen Gaziöğlü, A. (2017). Gelişim Psikolojisi. E Ergin, H. & Köseoğlu, S. A. (Ed.). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Santrock, J. W. (2017). Yaşam Boyu Gelişim. Yüksel, G. (Çev.). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.